

บทที่ 1

1.1 ความเป็นมา

การประกอบธุรกิจการค้าที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จุดมุ่งหมายในการประกอบกิจการค้า คือมุ่งหวังผลกำไร เพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำรงชีวิตให้มีการกินคืออยู่ดีขึ้น แต่ในการดำเนินกิจการถ้าเป็นระบบครอบครัวนั้นก็จะมีผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวจะต้องเป็นผู้ควบคุมการเงิน ผลกำไรต่างๆด้วยตนเองทั้งหมด ซึ่งไม่มีระบบควบคุมใดๆ แต่ธุรกิจมิได้หยุดอยู่ที่ระบบครอบครัวเท่านั้น ธุรกิจมีการขยายเติบโตขึ้น มีผู้เข้าร่วมลงทุนมากขึ้น ทำให้มีผู้ต้องการทราบผลการดำเนินงานของธุรกิจมากขึ้นว่า มีผลกำไร ขาดทุน อย่างไรบ้าง ซึ่งการที่จะให้ผู้อื่นได้รู้ฐานะการเงินของบริษัท จึงต้องมีมาตรการในการจัดทำงบการเงิน เพื่อให้ทราบว่าฐานะของกิจการเป็นอย่างไร การที่จะทราบฐานะการเงินนั้น ต้องมีการจัดทำบัญชี ซึ่งในอดีตความเจริญในเรื่องเทคโนโลยีมีไม่มาก ก็จัดทำบัญชีในลักษณะการเขียนด้วยมือ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสำหรับฝ่ายบัญชีมากมายดังนี้

1. ฝ่ายบัญชีต้องรอเอกสารจากฝ่ายอื่นๆ ที่จะส่งมาให้ล่าช้า
2. ฝ่ายบัญชีจะต้องเป็นสถานที่เก็บเอกสารหลักฐานต่างๆที่ฝ่ายอื่นไม่ใช่แล้ว
3. การบันทึกบัญชีด้วยระบบสมุด โดยใช้เครื่องคำนวณเลข มักจะพบความผิดพลาดในเรื่องเอกสาร ตัวเลขข้อย่อยๆ เนื่องจากมีจำนวนมาก และฝ่ายบัญชีก็ไม่สามารถออกงบการเงิน เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงฐานะการเงินได้ทันภายในกำหนดเวลาได้
4. นักบัญชีไม่มีเวลาที่จะวิเคราะห์วางแผนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้

แต่ปัจจุบันธุรกิจขยายตัวออกไป มีการแข่งขันกันสูงขึ้น จำนวนรายการทางบัญชีมีจำนวนมากขึ้น ซับซ้อนขึ้น การนำเทคโนโลยีในการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำบัญชีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารองค์กรต่างๆ เนื่องจากธุรกิจทุกวันนี้มีการแข่งขันกันมากขึ้น ต้องการความรวดเร็วในทุกๆด้าน ดังนั้นในปัจจุบันคอมพิวเตอร์จึงมีอิทธิพลในการดำเนินธุรกิจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารหรือใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจได้รวดเร็วขึ้น จนถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์สำนักงานที่มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการอย่างยิ่ง การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการบันทึกบัญชียุคนี้ก็จะเลือกใช้ตามความต้องการของธุรกิจ ซึ่งนำมาใช้ในการออกเอกสารทางการค้า การจัดทำรายงานภาษี การจัดทำบัญชี ซึ่งการเลือกซอฟต์แวร์ในการจัดทำดังกล่าว มิได้คำนึงว่าซอฟต์แวร์ดังกล่าวมีมาตรฐานหรือไม่ ขอเพียงแต่ให้อำนวยความสะดวกและรวดเร็วเท่านั้น

ซอฟต์แวร์ที่ใช้กับงานบันทึกบัญชี มี 2 ประเภท คือ

1. ซอฟต์แวร์ที่ใช้เฉพาะงานบัญชี
2. ซอฟต์แวร์ทั่วไป เช่น Excel , Lotus ซอฟต์แวร์กลุ่มนี้สามารถช่วยให้ซอฟต์แวร์เฉพาะงานบัญชีทำงานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเลือกใช้ซอฟต์แวร์บัญชี ส่วนใหญ่เลือกใช้ซอฟต์แวร์เพื่อจัดทำรายงานภาษี และบัญชีที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดทั่วไป หรือเขียนซอฟต์แวร์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองงานของตนเอง โดยแต่ละซอฟต์แวร์บัญชี ที่ผู้ประกอบการนำมาใช้กันมีแนวทางและลักษณะที่แตกต่างกัน กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร ได้เข้ามาวางกรอบ ลักษณะ และแนวทางปฏิบัติในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชี โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 87¹ แห่งประมวลรัษฎากร เป็นมาตรการบังคับ กำหนดเงื่อนไขของรูปแบบซอฟต์แวร์บัญชีขึ้นมาเป็นประกาศอธิบดีกรมสรรพากร (ฉบับ 63) ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2538 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2540² กำหนดว่า การทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ รายงานภาษีขาย รายงานภาษีซื้อ และรายงานสินค้าและวัตถุดิบ ด้วยคอมพิวเตอร์ จะต้องทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ด้วย และบัญชีที่ทำด้วยคอมพิวเตอร์จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือตามข้อกำหนดที่ได้ตั้งเงื่อนไขไว้ หลักการสำคัญคือ ต้องเป็นระบบบัญชีคู่ เมื่อผ่านรายการแล้วจะแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้ มีระบบรักษาความปลอดภัย และจะต้องไม่ช่วยในการหลีกเลี่ยงการเสียภาษี เป็นต้น การทำบัญชีตามรูปแบบที่กรมสรรพากรกำหนด ผู้ประกอบการไม่ได้คาดการณ์มาก่อน ส่วนใหญ่คิดว่าจะทำงานทางบัญชีอย่างไรก็ได้ ไม่คาดว่าจะมีกฎหมายบังคับ บางธุรกิจไม่ได้เตรียมการมาก่อน หรือบางธุรกิจวางระบบงานทางบัญชีไปแล้ว และบางธุรกิจกำลังศึกษาหาข้อมูล เพื่อเลือกซื้อซอฟต์แวร์บัญชีมาใช้ในกิจการ การที่กรมสรรพากรเข้า

---

¹ บทบัญญัติ มาตรา 87 ภายใต้บังคับมาตรา 87/1 และ มาตรา 87/2 ให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนมีหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มดังต่อไปนี้

- (1) รายงานภาษีขาย
- (2) รายงานภาษีซื้อ

ในกรณีผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ต้องเสียภาษีตามมาตรา 82/16 ให้มีหน้าที่จัดทำรายงานมูลค่าของฐานภาษี และรายงานสินค้าและวัตถุดิบ

รายงานที่ต้องจัดทำตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด และให้จัดทำเป็นรายงานสถานประกอบการ

วิธีลงรายการในรายงาน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด และการลงรายการให้ลงภายในสามวันทำการนับแต่วันที่ได้มาหรือจำหน่ายออกไป ซึ่งสินค้าหรือบริการนั้น ทั้งนี้เว้นแต่ในกรณีจำเป็น อธิบดีจะกำหนดเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรได้

² ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 63) สรรพากรสาส์น ปีที่ 42 ฉบับที่ 10 ประจำเดือนตุลาคม 2538 : หน้า 83

มากำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติของซอฟต์แวร์บัญชีเหล่านี้ เป็นการกำหนดโดยมองในลักษณะผลที่จะได้ในการจัดเก็บภาษีให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะเป็นคนละมุมกับธุรกิจ ที่ต้องการความสะดวก ความคล่องตัว และยืดหยุ่นมากขึ้นกว่าการทำบัญชีด้วยระบบสมุด เมื่อผู้ใช้คือผู้ประกอบการ กับ ผู้กำหนด คือกรมสรรพากร ต่างมองกันคนละมุม จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาถึง ปัญหาของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชี ในการจัดทำรายงานภาษีและการบัญชี ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ว่าตั้งแต่เริ่มบังคับใช้มาตั้งแต่ 1 มกราคม 2540 คือได้ปฏิบัติตามช่วงระยะเวลาหนึ่ง ผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการ มีปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลแก่กรมสรรพากรในการวางหลักเกณฑ์ แนวทางในการกำหนดมาตรฐานซอฟต์แวร์ให้ดีขึ้น หรือใช้เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ เพื่อชี้แจงและแก้ไขปัญหาให้ผู้ประกอบการต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาปัญหาของผู้ประกอบการในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชี เพื่อจัดทำรายงานภาษี และการบัญชี ตามมาตรฐานของซอฟต์แวร์ที่กำหนดโดยประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 63)

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาของผู้ประกอบการจดทะเบียน ในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชี ให้ตรงตามมาตรฐานของกรมสรรพากร ว่ามีปัญหามากน้อยเพียงใด และในเรื่องใดบ้าง
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กรมสรรพากรนำไปวางแผน และวิเคราะห์ในการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่ผู้ประกอบการ หรือปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องและสะดวกในการปฏิบัติต่อไป
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการจดทะเบียน ปรับปรุงซอฟต์แวร์บัญชีที่ใช้ ให้ตรงตามมาตรฐานของกรมสรรพากรต่อไป